

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
ДОБИ ГЕТЬМАНЩИНИ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач
Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)
3
2 рік, IV семестр
обов'язковий
згідно з розкладом
українська
понеділок 14.30–15.30; п'ятниця 12.00–13.00
(201 кабінет).
Петреченко Ірина Євгенівна
E-mail: petrechenko-ie@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Історія України доби Гетьманщини» є створення цілісного уявлення про політичний, соціально-економічний та культурний розвиток українських земель від середини XVII ст. до кінця XVIII ст., осмислення здобутків важливого етапу національного державотворення, формування у майбутніх учителів національно-культурної ідентичності, патріотичного світогляду, активної соціальної та громадянської позиції.

Завдання навчальної дисципліни:

- набуття системних знань про факти, події, явища, тенденції в історії України другої половини XVII – XVIII ст.;
- оволодіння практичними навичками роботи з історичними джерелами і науковою літературою, вмінь критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її; використовувати набуті знання у практичній роботі;
- розвиток історичного, критичного та творчого мислення, здатності розуміти загальний хід історичного процесу, проблеми, що стоять перед суспільством, країною та світом;
- долучення до духовних і культурних надбань і цінностей, історико-культурних традицій українського й інших народів;
- виховання поваги до історичного минулого України, почуття патріотизму та національної гідності;
- формування політичної та правової культури, громадянської свідомості, активної соціальної позиції.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія українського народу та інших етносів, які проживали на території сучасної України у другій половині XVII – XVIII ст., історія Української козацької держави, етапи її становлення і розвитку, процеси, що відбувалися за доби Гетьманщини у соціально-економічній та культурній сферах.

Програма навчальної дисципліни складається з 4 змістових модулів:

- Змістовий модуль 1. Українська національна революція XVII ст.
- Змістовий модуль 2. Україна в останній чверті XVII – першій половині XVIII ст.
- Змістовий модуль 3. Українські землі у другій половині XVIII ст.
- Змістовий модуль 4. Соціально-економічними та культурний розвиток українських земель у другій половині XVII – XVIII ст.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 01.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 02.	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям.
ЗК 06.	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ФК 02.	Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти українською мовою, формувати мовно-комунікативні уміння учнів.
ФК 09.	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.
ФК 10.	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
ФК 11	Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах.
Програмні результати навчання	
ПРН 03.	Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчанні історії.
ПРН 11.	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 12.	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.
ПРН 13.	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Українська національна революція XVII ст.												
Тема 1. Причини, характер, рушійні сили, головні етапи Української національної революції середини XVII ст.	4	2				2	4	1				3
Тема 2. Визвольні змагання під проводом Б. Хмельницького.	10	4	2			4	10	2	2			6
Тема 3. Становлення Української козацької держави – Війська Запорозького.	4		2			2	4					4
Тема 4. Громадянська війна в Україні кінця 50-х – початку 60-х років XVII ст.	8	2	2			4	8		2			6
Тема 5. Україна у середині 60-х – 70-х роках XVII ст. Боротьба за відновлення державної незалежності.	8	4				4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 1	34	12	6			16	34	4	4			26
Змістовий модуль 2. Україна в останній чверті XVII – першій половині XVIII ст.												
Тема 6. Україна на зламі XVII – XVIII ст. Боротьба за національну незалежність.	12	4	2			6	12	1	2			9
Тема 7. Україна в першій половині XVIII ст. Боротьба за збереження української автономії.	8	2	2			4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 2	20	6	4			10	20	2	2			16
Змістовий модуль 3. Українські землі у другій половині XVIII ст.												
Тема 8. Інкорпораційна політика російського уряду у другій половині XVIII ст.	12	2	4			6	12	1	2			9
Тема 9. Правобережна	6	2				4	6	1				5

та Західна Україна у другій половині XVIII ст.												
Разом за змістовим модулем 3	18	4	4			10	18	2	2			14
Змістовий модуль 4. Соціально-економічними та культурний розвиток українських земель у другій половині XVII – XVIII ст.												
Тема 10. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XVII – XVIII ст.	8	4				4	8	1				7
Тема 11. Культура України другої половини XVII – XVIII ст.	10		6			4	10	1				9
Разом за змістовим модулем 4	18	4	6			8	18	2				16
Усього годин	90	26	20			44	90	10	8			72

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Утворення Української козацької держави	2
2	Приєднання України до Росії	2
3	Іван Виговський та Гадяцький трактат 1658 р.	2
4	Антимосковський виступ І. Мазепи	2
5	Павло Полуботок і боротьба за збереження автономії Гетьманщини	2
6	Гетьман Кирило Розумовський. Остаточна ліквідація гетьманства в Україні	2
7	Ліквідація Запорозької Січі: передумови та наслідки	2
8	Розвиток української культури у другій половині XVII – XVIII ст.	6
Усього годин практичних занять		20

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Джерела

1. Белашов В.І. Гетьманщина мовою документів і матеріалів другої половини XVII – XVIII ст.: Збірник документів і матеріалів. Хрестоматія-посібник. Глухів: РВВ ГДПУ, 2006. 180 с.
2. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин; Від. Редактор В.А.Смолій. НАН України. Інститут історії. Київ : Наукова думка, 2013. 1056 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0010233>
3. Збірник козацьких літописів: Густинський, Самійла Величка, Грабянки. Київ: Дніпро, 2006. 967 с.
4. Універсали Богдана Хмельницького. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 1998. 383 с.
5. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687). Київ – Львів: НТШ, 2004. 1118 с.
6. Універсали Івана Мазепи. Київ, 2002. 780 с.

Підручники та посібники

7. Бойко О.Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2018. 720 с.
8. Дорошенко Д. Нарис історії України. У 2-х т. Київ: Глобус, 1992. Т. 2. 349 с.
9. Історія України /Під ред. В.А.Смолія. Київ: Альтернативи, 1997. 416 с.
10. Крип'якевич І.П. Історія України. Лівів: Світ, 1990. 519 с.
11. Литвин В. Історія України. Київ: Наукова думка, 2013. 991 с.
12. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Генеза, 2001. 532 с.
13. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ: Критика, 2005. 582 с.

Допоміжна література

14. Батурин: історія в пам'ятках: Путівник Національного історико-культурного заповідника „Гетьманська столиця”. Ніжин: ТОВ «Аспект-Поліграф», 2008.
15. Бовгиря А. „Мазепа умер, но мазепинцы живы...”: реалії Гетьманщини після Полтавської поразки // Гетьман Івана Мазепа: постать, оточення, епоха: Зб. наук. праць. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2008. С. 120-130.
16. Брайчевський М. Приєднання чи возз'єднання? Критичні замітки з приводу однієї концепції // Україна. 1991. № 16. С. 34-38; № 17. С. 31-34.
17. Брехуненко В. Московська експансія і Переяславська рада 1654 року. Київ: Книжкова друкарня наукової книги, 2005. 368 с.
18. Брехуненко В. Східна брама Європи. Козацька Україна середини XVII – XVIII ст. Київ: Темпора, 2014. 504 с.
19. Бульвінський А.Г. Українсько-російські взаємини 1657 – 1659 рр. в умовах цивілізаційного розмежування на Сході Європи. Київ, 2008. 678 с.
20. Вечерський В. Архітектурна й містобудівна спадщина доби Гетьманщини. Формування, дослідження, охорона Київ: Головкивархітектура: НДІТІАМ, 2001. 349 с.
21. Вечерський В. Гетьманські столиці України. Київ: Наш час, 2008. 338 с.
22. Газін В. Гетьман Павло Тетеря: Соціально-політичний портрет. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2007. 196 с.
23. Голобуцький В.О. Запорозьке козацтво. Київ: Вища школа, 1994. 539 с.
24. Горобець В. Влада та соціум Гетьманату. Дослідження з політичної та соціальної історії ранньомодерної України. Київ, Інститут історії України НАН України, 2009. 270 с.
25. Горобець В. Гетьман Руїни. Іван Брюховецький та Москва. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 247 с.
26. Горобець В. Еліта козацької України в пошуках легітимації: стосунки з Москвою та Варшавою, 1654 – 1665. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2001. 533 с.
27. Горобець В. Політичний устрій козацьких земель другої половини XVII – XVIII століть: Гетьманщина, Запорожжя, Слобожанщина, Правобережна Україна (спроба структурно-функціонального аналізу). Київ: Інститут історії України НАН України, 2000. 96 с.
28. Горобець Віктор. «Чорна рада» 1663 року. Передумови, результати, наслідки. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013. 200 с.
29. Грушевський М. Історія України-Руси. Т. 8. Київ: Наукова думка, 1995. 856 с.
30. Грушевський М. Історія України-Руси. Т. 9. Кн. 1. Київ: Наукова думка, 1996. 880 с.
31. Грушевський М. Історія України-Руси. Т. 9. Кн. 2. Київ: Наукова думка, 1997. С. 870-1630.
32. Грушевський М. Історія України-Руси. Т. 10. Ч. 1. Роки 1657–1658. Київ: Наукова думка, 1998. 393 с.
33. Гуржій О.І. Гетьман Іван Скоропадський. Київ: Альтернативи, 2004. 309 с.
34. Гуржій О. Еволюція соціальної структури селянства Лівобережної та Слобідської України (друга половина XVII – XVIII ст.). Київ: Інститут історії України НАН України, 1994. 105 с.
35. Гуржій О. Олешківська Січ (1711–1728 рр.) в російсько-турецько-польському трикутнику //

- Краєзнавство: науковий журнал. Київ, 2011. № 2. С. 230-236.
36. Гуржій О.І. Право в Українській козацькій державі (друга половина XVII – XVIII ст.). Київ, 1994.
37. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право. Київ: Основи, 1996. 223 с.
38. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна. / За загальною ред. В. Смоля. Київ: Альтернативи, 1999. 304 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-7217-14-0/966-7217-14-0.pdf>
39. Дорошенко Д. Гетьман Петро Дорошенко. Огляд його життя і політичної діяльності. Нью-Йорк, Вид. Укр. Вільної Академії Наук у США, 1985. 712 с.
40. Жолтовський П.М. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1988. 155 с.
41. Заруба В. Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648 – 1782 рр. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2007.
42. Іван Мазепа і мазепинці: історія та культура України останньої третини XVII початку XVIII століть: науковий збірник. Львів: ІУАД, НТШ, 2011. 352 с.
43. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витoki, розвиток, проблеми. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. - 520 с.
44. Історія українського козацтва: Нариси у 2 томах. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. Т. 1. 799 с.
45. Історія українського козацтва: Нариси у 2 томах. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. Т. 2. 723 с.
46. Історія українського селянства: Нариси в 2-х томах. Т. 1. Київ: Наукова думка, 2006. 631 с.
47. Історія української культури. У 5 томах. Т. 3: Українська культура другої половини XVII–XVIII століть. Київ: Наукова думка, 2003. 1246 с.
48. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760 – 1830. – Київ: Основи, 1996. 317 с.
49. Кресін О.В. Політико-правова спадщина української політичної еміграції першої половини XVIII ст. Київ, 2001. 467 с.
50. Кривошея В.В. Національна еліта Гетьманщини (Персональний склад і генеалогія козацької старшини. 1648 – 1782 рр.). Київ: ІПІЕД НАНУ, 1998. 270 с.
51. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький. Львів: Світ, 1990. 408с.
52. Крупницький Б. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Київ: Україна, 2003. 240 с.
53. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький. Львів: Світ, 1990. 408с.
54. Крупницький Б. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Київ: Україна, 2003. 240 с.
55. Крупницький Б.Д. Гетьман Пилип Орлик (1672 – 1742). Його життя і доля. Київ: Дніпро, 1991. 78 с.
56. Липинський В. Україна на переломі, 1657 – 1659. Філадельфія, 1991. Т. 3. 344 с.
57. Мицик Ю. Гетьман Іван Виговський. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 83 с.
58. Мицик Ю.А. Умань козацька і гайдамацька Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2002. 188 с.
59. Навчально-методичний посібник: «Курсова робота з історії: Методичні рекомендації для студентів Інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» / О.В. Гринь, І.Є. Петреченко, Л.М. Шара. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 38 с.
60. Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Нью-Йорк, Київ, Львів, Париж, Торонто, 2001. 464 с.
61. Павленко С. Батури́нська фортеця. Київ: Мистецтво, 2019. 192 с.
62. Павленко С.О. Іван Мазепа. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2003. 416 с.
63. Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. Київ: «КМ Академія», 2005. 304 с.
64. Павленко С. Оточення гетьмана Мазепи: Соратники та прибічники. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 602 с.

65. Панашенко В.В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина XVII – XVIII ст.). Київ: Інститут історії України НАН України, 1995. 211 с.
66. Петrenchенко І. О.Ф. Шафонський – основоположник вітчизняної епідеміології та санітарії // Сіверянський літопис. 2015. № 1. С. 121-125.
67. Петrenchенко І. Розвиток освіти на Чернігівщині за даними праці О.Ф. Шафонського “Черниговского наместничества топографическое описание” // Матеріали науково-практичної конференції “Треті Фльорівські читання”. Чернігів, 2013. С. 17-19.
68. Путро О. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.). Ч. I. Київ: ДАКККиМ, 2008. 239 с.
69. Путро О. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.). Ч. II. Київ: ДАКККиМ, 2008. 288 с.
70. Смолій В.А, Горобець, В. М., Степанков В.С., Чухліб Т.В. Витоки зовнішньої політики Війська Запорозького. Дипломатія на «межі світу»: міжнародні відносини та зовнішня політика Української держави (XVII ст. – 1750-ті рр.) Київ: «Amehotep», 2016. 320 с.
71. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. Київ: Альтернативи, 2003. 403 с.
72. Смолій В., Степанков В. Петро Дорошенко. Політичний портрет. Київ: Темпора, 2011. 632 с.
73. Смолій В., Степанков В. Українська державна ідея XVII – XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації. Київ: Альтернативи, 1997. 367 с.
74. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648 – 1676 рр.). Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2009. 447с.
75. Смолій В., Степанков В. Феномен Української національної революції XVIIст.: компаративні та евристичні проєкції. Київ Інститут історії України, 2019. 374 с.
76. Сокирко О. Конотопська битва 1659р. Тріумф в час Руїни. Київ: Темпора, 2008. 72 с.
77. Степанков В. Петро Дорошенко: шлях до булави // Україна в центрально-Східній Європі. 2006. № 6. С. 308-350.
78. Степанков В.С. Богдан Хмельницький і проблеми державності України // Український історичний журнал. 1991. № 9. С. 115-126; № 11. С. 127-139.
79. Субтельний О. Мазепинці: Український сепаратизм на початку XVIII ст. Київ: Либідь, 1994. 239 с.
80. Тисяча років української суспільної думки: у 9 томах. Т. 3. Кн. 2: Остання чверть XVII – початок XVIII ст. К.: Дніпро, 2001. 576 с.
81. Таирова-Яковлева Т. Инкорпорация: Россия и Украина после Переяславской рады (1654 – 1658). Київ: Клію, 2017. 320 с.
82. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII–XVIII ст. У 2 кн. Кн. 1. Київ: Інститут історії України, 2018. 610 с.
83. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII–XVIII ст. У 2 кн. Кн. 2. Київ: Інститут історії України, 2018. 580 с.
84. Чухліб Т. Булава проти Скіпетра. Україна у Великій Північній війні 1700 – 1721 рр. Київ: Арій, 2019. 352 с.
85. Чухліб Т.В. Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи (1663 – 1713). Київ: Києво-Могилянська Академія, 2004. 284, [2] с. : іл.
86. Чухліб Т. Козаки і монархи. Міжнародні відносини ранньомодерної Української держави 1648 – 1721 рр. Київ: В-во імені Олени Теліги, 2009. 616 с.
87. Чухліб Т. Козаки і татари. Українсько-кримські союзи 1500 — 1700-х років. Київ, 2017. 278 с.
88. Чухліб Т. Магнат, Козак і Гайдамака. Боротьба Русі-України за владу з Коронаю Польською (1569 – 1769 рр.). Київ, 2018. 268 с.
89. Шевчук В. Козацька держава, як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI-XVIII ст. У 2-х кн. Кн. 1. Київ: ТОВ «Видавництво «Клію», 2019. 720 с.
90. Шевчук В. Козацька держава, як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI-XVIII ст. У 2-х кн. Кн. 1. Київ: ТОВ «Видавництво «Клію», 2019. 1120 с.
91. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків. Львів: Світ, 1990. Т. 3. 452 с.
92. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини. Від Переяславської Ради-2 до Андрусівської угоди (1659 – 1667 рр.). Київ: Вид-во Соломії Павличко Основи, 2003. 651 с.

<http://www.cossackdom.com>
<http://historydoc.edu.ru>
<http://www.history.org.ua>
<http://www.hrono.ru/>
<http://litopys.org.ua>
<http://www.myslenedrevo.com.ua>
<http://starbel.narod.ru>
<http://www.vostlit.info>
<http://ukrhyst.at.ua>
<http://uahistory.info/>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи (проекти, презентації, есе, реферати, тести тощо), які виконуються із порушенням встановлених викладачем термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимально можливої кількості балів за даний вид діяльності). Перескладання пропущених занять або завдань самостійної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, працевлаштування тощо). Відвідування аудиторних занять є бажаним. Теми пропущених занять студент опрацьовує самостійно.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (2019 р.; Інтернет-ресурс: <https://drive.google.com/file/d/1kpvtbTTnlgy2Tz29iNvgwlMe84tMAkRg/view>). У процесі навчання забороняються академічний плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування (при написанні контрольної роботи та складанні іспиту), хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями з історії України, всесвітньої історії, права;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, не запізнюватися на заняття (виняток можуть становити запізнення з поважних причин), дотримуватися правил суспільної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни (разом з балами за екзамен) мінімум 60 балів.

Розподіл балів

Види оцінювання	Кількість балів
Робота студента на практичному занятті (у т. числі усна доповідь, доповнення, активність під час дискусій)	50
Опрацювання тематичних завдань для самостійної роботи	15
Контрольна робота	10
Екзамен	25
Усього	100